

Yrittäjät, ruokaturva ja huoltovarmuus

Argonomiliitto on koko ruokaketjun pellostä pöytään ja ravitsemuksen asiantuntijoiden 6000-jäseninen liitto. Yrittäjiä ja maatalousyrittäjiä jäsenkunnasta on runsaat 700. Vallitsevassa tilanteessa kotimainen ruoka ja huoltovarmuus ovat nousseet aivan uudesta näkökulmasta mediakeskustelun keskiöön. Massiivisen maataloustuotteiden tuonnin apostolit ovat hiljaa, rehellisimmät ovat julkisesti muuttaneet kantansa.

Huoltovarmuus on rakennettu Suomessa vankalle pohjalle lähinnä toisen maailmansodan kokemusten perusteella. Ruokaomavaraisuutemme on 80 %:n tasolla. Varastoja on puolesta vuodesta vuoden tarpeisiin. Viljaa, siemeniä, kasvinsuojeluaineita, polttoaineita...Toisin on Ruotsissa, jossa omavaraisuus on tietoisesti pudotettu 50 %:iin. Huoltovarmuusvarastoja purettiin uhka-arvioperusteisesti jo 2000-luvun alussa.

Mutta onhan Ruotsi valinnut koronan torjunnassakin muista poikkeavan liberaalimman linjan. Aika näyttää kuka on oikeassa, mutta usein ruotsalaiset ovat lukeneet ajan ennusmerkit oikein. Kerran ovat kuitenkin olleet perusteellisesti väärässä. Eivät varmasti olisi antaneet Norjalle itsenäisyyttä vuonna 1905, jos Pohjanmeren öljy olisi nenään tuoksunut.

Lasken tänä päivänä agronomiviljelijät yrittäjiksi. Siitä on jo yli 25 vuotta, kun viimeksi maataloustuloneuvotteluihin perustuvat tuottajahinnat sovittiin valtion kanssa. Kun kirjoittajan nuoruudessa kanoja oli lähes joka farmilla, nykyisin omavaraisuutemme rakentuu alle 200 tilan tuotantoon! Koko elintarvikeketjumme työllistää 340 000 henkeä, joista 40 000 on akavalaisia. Omat jäsenemme ovat monesti niitä eturivin maatalousyrittäjiä, jotka työllistävät suoraan ympäri vuoden. Kannattavuus maatalousyrityksissä ei ole häävi, mutta liitännäiselinkeinot kuten vaikkapa maatilamatkailu, hevoset ja urakointi tukevat. Mainitsematta ei voi jättää maatilataloutemme merkittävää tukijalkaa metsätaloudessa, jonka suhdanne on ollut suotuisa ja pitkän tähtäimen trendi lupaavin sitten Nokian kulta-aikojen.

Ruokaketjumme on poikkeusoloissa toiminut hyvin. 200 000 kotoutunutta lisäyöjää Suomessa ovat pysyneet kylläisinä. Isossa kuvassa homma pelaa. Siihen että ylä- ja alapään hygieniä hoidetaan kotona eikä ravintoloissa ja työpaikkaruokaloissa syödä entiseen malliin, aiheutti tyhjennyksen WC-paperi-, jauheliha- ja pastahyllyihin. Kaupan jakelujärjestelmät sopeutuivat keväällä parissa viikossa. Mänttä mäntää pehmopaperia, liha riittää ja pastaakin tulee vaikkapa Myllyn Parhaalta.

Huoltovarmuutemme osalta ovat julkisuuden tikunnokassa olleet marja-, juures- ja vihannestilojen kausityöntelijät, vain 6 % maatalouden työvoimasta. Ikävältä tuntuu nälvintä pimeästä työvoimasta. Yrittäjien asema vain on sellainen, ettei työehtosopimuksen mukaisella palkalla saa riittävästi työn päivänä syntyneitä suomalaisia. Uskon kuitenkin, että yrittäjämme tästä selviävät. Ovathan maataloustuotanto ja siihen sidoksissa oleva yritystoiminta nyt uudeltaisessa arvossa.

Vähäisin merkitys ei ole sillä, että ilmasto-, viher- ja lähiruoka-arvot ovat mahdollisuus monelle uudelle yritykselle. Maataloudellemme ilmastokysymyksissä on myönteinen viritys. EU:n Green Deal on iso haaste, mutta ratkaisun avaimia pitelee uudistuviin luonnonvaroihin nojaava elinkeinotoiminta.

Ilmari Halinen

kirjoittaja on Agronomiliiton puheenjohtaja ja AKYn hallituksen jäsen